

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobců: **a) Mgr. M. P., b) R. P.**, oba zastoupeni JUDr. Stanislavem Polanským, advokátem se sídlem T. G. Masaryka 38/10, Břeclav, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo náměstí 3, Brno, o kasační stížnosti žalobců proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 5. 2. 2026, č. j. 62 A 2/2026-38,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Žalobou podanou dne 19. 1. 2026 ke Krajskému soudu v Brně se žalobci domáhali zrušení rozhodnutí ze dne 18. 11. 2025, č. j. JMK 162384/2025, sp. zn. S-JMK 51168/2024 OKSÚ, jímž žalovaný k odvolání města Valtice změnil rozhodnutí Městského úřadu Valtice, odboru výstavby a životního prostředí, ze dne 24. 1. 2024, č. j. VAL-0263/2024, sp. zn. VAL-5109/2023/SÚ/Ja-328, o umístění stavby označené jako „*rodinný dům, garáž, studna a přípojka vody, jímka na vyvážení a kanalizační přípojka, přípojka NN (domovní rozvod), parkovací plochy, zpevněné plochy, kanalizační přípojka dešťová, oplocení, Valtice, Lipová*“ na pozemcích parc. č. XA, 3013/2 a 3013/5 v k. ú. V. tak, že žádost žalobců o vydání tohoto územního rozhodnutí zamítl. Shodnou žalobou se žalobci domáhali rovněž zrušení rozhodnutí ze dne 20. 11. 2025, č. j. JMK 164342/2025, sp. zn. S-JMK 52040/2024 OKSÚ, jímž žalovaný k odvolání města Valtice změnil rozhodnutí téhož stavebního úřadu ze dne 12. 2. 2024, č. j. VAL-0476/2024, sp. zn. VAL-5110/2023/SÚ/Ja-328, o umístění stavby

označené jako „rodinný dům, garáž, studna a přípojka vody, jímka na vyvážení a kanalizační přípojka, přípojka NN (domovní rozvod), parkovací plochy, zpevněné plochy, kanalizační přípojka dešťová, Valtice, Nad Sklepy“ na pozemku parc. č. XB v k. ú. V. tak, že žádost žalobců o vydání tohoto územního rozhodnutí zamítl.

[2] Krajský soud usnesením ze dne 5. 2. 2026, č. j. 62 A 2/2026-38, žalobu podle § 46 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), odmítl pro opožděnost. Při posuzování včasnosti žaloby vycházel z § 306 odst. 1 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon (dále jen „stavební zákon z roku 2021“), který s účinností od 1. 7. 2024 stanoví ve vztahu k obecné úpravě v § 72 odst. 1 s. ř. s. zvláštní jednoměsíční lhůtu pro podání žaloby proti rozhodnutí stavebního úřadu. Žalobci v žalobě uvedli, že žalobou napadená rozhodnutí jim byla doručena dne 24. 11. 2025, což krajský soud ověřil z doručenek předložených žalovaným. Vzhledem k doručení rozhodnutí žalovaného dne 24. 11. 2025 uplynula jednoměsíční lhůta k podání žaloby v pondělí dne 29. 12. 2025. Podali-li žalobci žalobu až dne 19. 1. 2026, jde o žalobu opožděnou.

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Žalobci (stěžovatelé) napadají usnesení krajského soudu kasační stížností. Nesouhlasí se závěrem o opožděnosti své žaloby a namítají, že krajský soud nesprávně aplikoval § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021. Mají za to, že délka lhůty pro podání žaloby měla být posouzena podle obecného pravidla v § 72 odst. 1 s. ř. s., tedy jako dvouměsíční.

[4] Stěžovatelé v kasační stížnosti rozvíjejí argumentaci k výkladu přechodných ustanovení ke stavebnímu zákonu z roku 2021. Zdůrazňují zejména význam § 330 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021, podle něhož se řízení zahájena přede dnem účinnosti nového zákona (v dané věci v roce 2023) „*dokončí podle dosavadních právních předpisů*“. Podle jejich názoru musí právně konformní výklad pojmu „*dokončení řízení*“ zahrnovat i reálně navazující procesní rámec obrany proti jeho výsledku, tedy i zachování standardní dvouměsíční lhůty pro soudní přezkum. Stěžovatelé argumentují, že pokud by zákonodárce zamýšlel zkrátit lhůtu i u těchto dobíhajících věcí, musel by to vyjádřit výslovně a jednoznačně, neboť jde o citelné omezení přístupu k soudu.

[5] Dále stěžovatelé poukazují na judikaturu Ústavního soudu, konkrétně na nález ze dne 26. 3. 2025, sp. zn. I. ÚS 3241/24. Uvádějí, že v situaci nejasné právní úpravy a absence výslovných přechodných ustanovení k žalobním lhůtám jsou soudy povinny zvolit výklad, který lépe šetří podstatu základního práva na soudní ochranu (princip *in dubio pro actione*). Mechanické prosazování nepravé retroaktivity procesních norem považují stěžovatelé za nepřipustné za situace, kdy vede k tak intenzivnímu zásahu, jakým je ztráta přístupu k soudu bez možnosti prominutí zmeškání lhůty.

[6] Stěžovatelé rovněž namítají, že stávající výklad zastávaný správními soudy vede k nahodilosti a nerovnosti v přístupu k soudu. Délka žalobní lhůty se podle nich odvíjí pouze od rychlosti doručování správního orgánu – dvě obdobná řízení zahájena podle dosavadních předpisů by tak měla rozdílnou žalobní lhůtu jen proto, že jedno skončilo dříve než druhé, což stěžovatelé pokládají za rozporné s principem právní jistoty. Dodávají, že pojem

pokračování

„rozhodnutí stavebního úřadu“ obsažený v § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 nelze vztahovat na jakýkoli správní orgán nesoucí toto označení, ale pouze na správní orgán rozhodující v režimu nové právní úpravy, což nebyl případ žalovaného v této věci.

[7] Vzhledem k uvedenému stěžovatelé navrhli, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[8] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že plně odkazuje na odůvodnění „žalobou napadeného rozhodnutí“.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnými osobami, neboť stěžovatelé byli účastníky řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a jsou zastoupeni advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[10] Poté soud přistoupil k přezkoumání napadeného usnesení v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud předesílá, že posuzovaná kasační stížnost směřuje proti usnesení krajského soudu, jímž byla žaloba odmítnuta; v takovém případě lze kasační stížnost podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí žaloby [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.]. Vzhledem k tomu, že krajský soud žalobu pro opožděnost odmítl, takže ji meritorně neposuzoval, ani Nejvyššímu správnímu soudu v takové situaci nepřísluší jakkoliv se vyslovovat k meritu věci, tedy k zákonnosti žalobou napadených rozhodnutí žalovaného. Zdejší soud se tedy nemohl zabývat ani argumentací stěžovatelů k této otázce.

[12] Nejvyšší správní soud dále připomíná, že lhůta pro podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu je obecně upravena v § 72 odst. 1 s. ř. s., podle něhož lze žalobu podat do dvou měsíců ode dne, kdy bylo rozhodnutí žalobcům oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, ovšem nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Takovým zvláštním zákonem je i stavební zákon z roku 2021 (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 5. 2025, č. j. 5 As 31/2025-26; všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

[13] Podle § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021, ve znění účinném od 1. 7. 2024, „[ž]alobu proti rozhodnutí stavebního úřadu, s výjimkou rozhodnutí o přestupku, lze podat do 1 měsíce poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno“.

[14] Jak připouštějí sami stěžovatelé, Nejvyšší správní soud se otázkou uplatnění této zvláštní jednoměsíční lhůty pro podání správní žaloby ve vztahu k rozhodnutím stavebních úřadů (resp. odvolacích orgánů ve věcech, kde v prvním stupni rozhodovaly stavební úřady)

již opakovaně zabýval. Dospěl přitom k závěru, že uvedená zvláštní žalobní lhůta se uplatní tehdy, bylo-li žalobou napadené správní rozhodnutí za účinnosti této nové právní úpravy (§ 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021) žalobcům alespoň doručeno (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2025, č. j. 10 As 241/2024-42). Tím spíše pak tento závěr platí v případech, kdy bylo žalobou napadené rozhodnutí za účinnosti nové právní úpravy (tj. po 30. 6. 2024) nejen doručeno, ale i vydáno, jak tomu bylo rovněž v nyní posuzovaném případě (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 4. 2025, č. j. 1 As 10/2025-34, ze dne 15. 5. 2025, č. j. 3 As 254/2024-26, ze dne 15. 5. 2025, č. j. 3 As 242/2024-39, ze dne 9. 10. 2025, č. j. 21 As 106/2025-25, či ze dne 6. 2. 2026, č. j. 5 As 230/2025-57). Ve všech uvedených rozhodnutích zdejší soud shledal za popsanych podmínek žalobu podanou po uplynutí této zvláštní jednoměsíční lhůty dle § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 a zároveň před uplynutím obecné lhůty dvouměsíční ve smyslu § 72 odst. 1 s. ř. s. opožděnou.

[15] Tento závěr vyplývá rovněž z nálezu ze dne 26. 3. 2025, sp. zn. I. ÚS 3241/24, na nějž se stěžovatelé odvolávají, ale v němž Ústavní soud rovněž vyšel z toho, že soudní řízení zahájená až za účinnosti nové právní úpravy se touto novou úpravou řídí (shodně např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 11. 2025, č. j. 10 As 196/2025-37, ze dne 23. 10. 2025, č. j. 9 As 150/2025-19, či ze dne 9. 10. 2025, č. j. 21 As 106/2025-25). Neústavním shledal Ústavní soud v uvedeném nálezu pouze výklad, který připouštěl pozdější zkrácení již běžící obecné dvouměsíční lhůty v situaci, kdy k doručení žalobou napadeného správního rozhodnutí došlo ještě za účinnosti předchozí právní úpravy, což však není nyní posuzovaný případ. Naopak, ústavní stížnosti směřující proti některým z výše zmiňovaných rozsudků Nejvyššího správního soudu, které považovaly za rozhodující doručení žalobou napadeného rozhodnutí již za účinnosti nové právní úpravy, Ústavní soud odmítl pro zjevnou neopodstatněnost.

[16] Od uvedených závěrů ustálené judikatury neshledal Nejvyšší správní soud důvod se odchýlit ani v nyní posuzované věci, byť ho k tomu stěžovatelé vyzývají.

[17] I v nynějším případě je nesporné, že k vydání i doručení žalobou napadeného rozhodnutí došlo po 30. 6. 2024 (konkrétně byla rozhodnutí žalovaného doručena stěžovatelům prostřednictvím jejich zástupce dne 24. 11. 2025), tj. již za účinnosti § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021. V souladu s citovanou judikaturou Nejvyššího správního soudu proto nezbývá než uzavřít, že krajský soud správně dovodil aplikaci zvláštní jednoměsíční lhůty k podání žaloby. Ta uplynula dne 29. 12. 2025. Podali-li stěžovatelé žalobu až dne 19. 1. 2026, učinili tak opožděně. Krajský soud proto žalobu po právu jako opožděnou podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. odmítl. S ohledem na jednoznačné znění zákonných ustanovení i ustálenou judikaturu nejen Nejvyššího správního soudu, ale též Ústavního soudu nebylo třeba, aby krajský soud podrobněji odůvodňoval, proč považoval úpravu v § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 za zvláštní ve vztahu k § 72 odst. 1 s. ř. s. i pro nynější případ, a ze shodného důvodu by ani nemělo žádného smyslu, aby se Nejvyšší správní soud pouštěl do podrobné polemiky s jednotlivými dílčími argumenty stěžovatelů, které ho mají přesvědčit o tom, že je tato ustálená judikatura nastavena chybně.

pokračování

[18] Pouze k argumentaci stěžovatelů ohledně rozdílné délky žalobních lhůt proti rozhodnutím vydaným sice v různou dobu, ale v obdobných správních řízeních vedených ještě podle dřívější právní úpravy Nejvyšší správní soud uvádí, že taková okolnost není porušením principu právní jistoty ani legitimního očekávání. Jde o přirozený důsledek změny právní úpravy žalobní lhůty proti rozhodnutím stavebních úřadů, resp. odvolacích orgánů ve věcech, kde v prvním stupni rozhodovaly stavební úřady, byť v některých případech ještě podle dřívější právní úpravy, jakož i toho, že tato nová právní úprava nabyla účinnosti dne 1. 7. 2024 a ani přechodné ustanovení dle § 330 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021, na něž odkazují stěžovatelé, se na ni nevztahuje. Dopadá totiž na dokončení správních řízení zahájených podle dosavadní právní úpravy, nikoliv však na lhůtu pro podání správní žaloby až poté, co již byla tato správní řízení skončena.

[19] Nejvyšší správní soud závěrem dodává, že uplatněním § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 v nynější věci nedošlo k nepřipustnému omezení práva stěžovatelů na přístup k soudu, a tudíž ani k porušení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Nejvyšší správní soud již dříve konstatoval, že důsledkem postupu dle § 306 odst. 1 stavebního zákona z roku 2021 je pouze uplatnění kratší, jednoměsíční lhůty k podání žaloby ve správním soudnictví v situaci, kdy k doručení žalobou napadeného správního rozhodnutí došlo až za účinnosti nové právní úpravy (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2026, č. j. 22 As 219/2025-21), přičemž stěžovatelé měli dostatečný prostor k tomu, aby se s touto novou právní úpravou seznámili, a to tím spíše, že byli již v daných odvolacích správních řízeních zastoupeni týměž advokátem, tedy právním profesionálem, který podal jejich jménem opožděnou žalobu a následně kasační stížnost, a právě jeho prostřednictvím jim byla rozhodnutí žalovaného doručena.

IV.

Závěr a náklady řízení

[20] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji dle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[21] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, náleželo by mu tedy vůči neúspěšným stěžovatelům právo na náhradu nákladů, které v řízení důvodně vynaložil. Žalovanému však v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné administrativní činnosti nevznikly, proto mu soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 24. dubna 2026

JUDr. Jakub
Camrda
předseda senátu